

Waar eindigt het horen en begint het luisteren?

Tom Heylen

Herinnert u zich nog dat Michel Follet het startschot gaf voor de intussen bijna begraven Radio Donna? Radio maken is aan de man niet langer besteed, sinds hij na een operatie doof werd aan een oor én zijn gehoor door twee aandoeningen extra op de proef wordt gesteld. Hij hoort er nog bij, ook al mijdt hij bepaalde situaties.

'Mooiste muziek benadert de stilte'

ALLES in Follets huiskamer laat blijken dat muziek nog steeds het leven van hun eigenaar kleurt. De antieke platenspelers, de stapels cd's en elpees doen niet vermoeden dat Michel Follet last heeft van oorsuizingen (in medische termen heet dit tinnitus) en daarbij ook nog overgevoelig reageert op bepaalde geluiden en frequenties (ook wel hyperacusis genoemd). Beide aandoeningen worden vaak veroorzaakt door gehoorschade, maar bij de gewezen radioman is een goedaardig gezwel in de schedel de boosdoener. Na een operatie werd Michel Follet zelfs volledig doof aan zijn rechteroor. Dit veranderde zijn leven totaal.

„Tinnitus draag je overal mee,” legt Follet uit, „en ik probeer er doorheen te luisteren. Dat lukt aardig, zeker als je iets te doen hebt om je gedachten op te richten. Hyperacusis is een lastiger probleem, moeilijker in te schatten ook. Het duikt op bij bepaalde geluiden en dan zit je er mee. Voor hoelang weet je nooit. Soms duurt het luttele minuten, soms meerdere uren. Deze tweede aandoening beslist welke muziek ik nu mooi vind. Ik was altijd al een muzikale alleseter, maar nu is ritmische muziek echt uit den boze. De mooiste muziek is deze die de stilte benadert. Al is stilte relatief, wanneer je constant ruis hoort.”

„Ik kwam intussen tot het besef hoe veel geluid er wel wordt

Michel Follet: 'Deze kwaal is niet de ondergang.' © Wim Hendrix

geproduceerd, vaak onnodig”, merkt Follet op. „De technologie schrijdt voort met rasse schreden. Maar moet alles en nog wat nu echt geluidjes produceren? Beseffen we wel hoeveel lawaai we maken? Veel klinkt in mijn oren als een volgepakt voetbalstadion in volle euforie. Een streepje rust en stilte doet me veel meer deugd. Maar mag een praatprogramma nog een praatprogramma zijn? Moet het nu echt steevast een groot gehalte show hebben?”

Engelse drop

Follet richtte zijn woonst zo in, dat er weinig nevelgeluiden ontstaan. „Mijn salon is door de jaren heen een doolhof geworden waar-tussen allerlei planten, boeken, dvd's en cd's priemen. Elke hoek wordt ermee ingevuld. Het is de beste manier om geluid af te blokken. Op de eettafel ligt steevast een dik tafelkleed. De stoelen hebben stoffen zittingen”, zo lezen we in het boek dat Follet over zijn aandoening schreef.

De auteur vult aan: „Natuurlijk mis ik mijn radiovak, maar bij Radio Donna blijven kon niet, ook al zorgde mijn kompaan Bert Geenen altijd voor de beste omstandigheden om degelijke radio te maken. Toch is mijn ingesteldheid nu niet: 'Wat mis ik?'. Ik vraag me liever af: 'Wat biedt het leven me vandaag?' Dat wil ik met dit boek

ook duidelijk maken. Verwacht je ontboezemingen van een Bekende Vlaming, dan kom je ontgoocheld uit.”

Sinds enige tijd is Michel Follet lid van het parochieteam. „Die bijeenkomsten met een zestal mensen kan ik perfect volgen, maar de parochieraad die twintig deelnemers telt, is hopeloos voor mij. Mijn gehavende gehoor kan het niet aan. In de kerk kan ik nog genieten van gregoriaanse gezangen, maar orgelspel is een ware kwelling. Vandaar dat ik steeds gewapend ben met oordopjes.”

Die dopjes slingeren wel eens rond, en niet zonder gevaar; zo lezen we in het boek: „Op mijn werk delen we met z'n tweeën een computer en ik had een oordopje naast de nietjesmachine gelegd. Ik heb de reputatie wel eens zoektochten mee te sleuren en af en toe een presentje voor een collega achter te laten. De volgende ochtend tikte de secretaresse haar paswoord in en verslikte zich bijna in mijn oordopje. Ze dacht dat ik haar wou verwennen met Engelse drop.”

Michel Follet, *Oorlog in het hoofd. Verder met een gehavend gehoor*, Vrijdag, Antwerpen, 2008, 150 blz., 14,90 euro, ISBN 978 94 6001 0125 • Meer informatie over tinnitus en hyperacusis bij de Vlaamse Tinnitus- en Hyperacusisvereniging, Zonneweelde 56, 1600 Sint-Pieters-Leeuw, telefoon 02/377.92.93.

Roomijs met tinnitussmaak

OOK Karel Vingerhoets, beter bekend als commissaris Paul Crets uit *Langs de kade* of als een van de burgemeesters uit *Wittekerke*, moet net als Michel Follet en vijftien procent van de Belgen met oorsuizingen door het leven. Tijdens een theaterrepentie ging een gewerschot te dicht bij Karels oren af. Nu moet hij door het leven met een onopvallend gepiep.

„Sindsdien zijn de ochtenden niet meer dezelfde”, merkt Karel Vingerhoets op. „Tien minuten heb ik na het ontwaken nodig om me aan te passen aan dat gepiep in mijn hoofd. Daarna kan ik een dag vol suizingen enigszins aan.”

En hij vervolgt: „Gelukkig had ik de beschikking over een uitgebreid arsenaal om mijn lot te leren aanvaarden. Taal, papier en kleur helpen me om te leven met een nieuw soort stilte in mijn bestaan. Ik durf het nu zelfs een nieuw soort roomijs te noemen, ijs met tinnitussmaak!”

Een van de resultaten van die aanvaarding is Vingerhoets' zelfportret in boekvorm, een mengeling van dagboekfragmenten, gedichten en tekeningen – alles van zijn hand. We lezen er inderdaad hoe taal en kleuren Vingerhoets helpen telkens opnieuw naar de psycholoog te rijden. „Thuis begin ik te schrijven, te schilderen en

collages te maken. Vóór ik vertrek, laat ik voor Nele (aan wie het boek is opgedragen, *n.d.r.*), teksten en tekeningen op tafel achter. Als een kleuter: 'Kijk eens, juf-frouw Nele, wat ik voor u gemaakt heb!'”

De schrijver: „De stilte kwijtspe-len was voor mij een bedreigende ervaring. Dit boek is mijn artistieke explosie na de meteorietinslag. Ik was schipbreukeling en ging zelfs kopje onder. Gelukkig spoelde ik weer aan op het eiland van het bestaan.”

Dankzij een flinke dosis sport weet Karel Vingerhoets de slaap-middelen te bannen. Gelukkig ook had hij een overvolle agenda,

toen het fatale schot afgang, zodat hij toen niet gewoon kon afhaken. „Toch waren de eerste solovoortstellingen geen lachertje. De stilte was voor altijd weg, maar nood breekt wet, en ik moest verder. Een arts-acupuncturist gaf me een verlossende gedachte mee: 'De natuur is pervers.'”

Het gewerschot in het theater werd het startschot voor een lang onderzoek en van dit boek, waarin schrijver tot het besluit komt: „Ik ben niet sterk genoeg om te zwijgen.” (th)

Karel Vingerhoets, *Zelfportret voorbij de stilte*, Manteau, Antwerpen, 2008, 144 blz., 19,95 euro, ISBN 978 90 223 2293 2.

'De trein in mijn brein fluit verder dag en nacht.' Zo omschrijft Karel Vingerhoets het suizen in zijn hoofd. © Koen Broos/Manteau